

847.

Na osnovu člana 113 stav 4 Zakona o bezbjednosti hrane („Službeni list CG“, broj 57/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

PRAVILNIK O NAČINU VRŠENJA REVIZIJE SPROVOĐENJA PLANA SLUŽBENIH KONTROLA HRANE I HRANE ZA ŽIVOTINJE*

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se bliži način vršenja revizije sprovođenja plana službenih kontrola hrane i hrane za životinje (u daljem tekstu: revizija), planiranih mjera i provjere efikasnosti i adekvatnosti preduzetih mjera.

Definicija revizije

Član 2

Revizija (audit) je sistematsko i nezavisno provjeravanje postupanja kojim se utvrđuje da li su postupanja i rezultati tog postupanja u skladu sa planiranim mjerama i da li se mjere sprovode efikasno i da li su odgovarajuće za postizanje ciljeva.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **kriterijumi revizije** (*audit criteria*) su politike, postupci ili zahtjevi koji se koriste za upoređivanje revizorskih dokaza na osnovu kojih se procjenjuju postupci subjekta nad kojim se vrši revizija.
- 2) **plan revizije** (*audit plan*) je opis postupaka i pravila za reviziju;
- 3) **program revizije** (*audit programme*) je skup jedne ili više revizija planirane za određeni vremenski period za određenu svrhu;
- 4) **revizorski tim** (*audit team*) je tim koji je sastavljen od jednog ili više revizora koji sprovode reviziju, uključujući i stručna lica, prema potrebi;
- 5) **revidirani subjekat** (*auditee*) je subjekat (laboratorija, pravna, odnosno fizička lica i dr.) nad kojim se vrši revizija;
- 6) **revizor** (*auditor*) je lice koje vrši reviziju;
- 7) **korektivna radnja** (*corrective action*) je radnja koja se korektivno preduzima, radi uklanjanja uzroka utvrđene neusklađenosti ili druge neželjene situacije;
- 8) **preventivna radnja** (*preventive action*) je radnja koja se preventivno preduzima, radi uklanjanja uzroka moguće neusklađenosti ili druge neželjene situacije;
- 9) **stručno lice** (*technical expert*) je lice koje revizorskom timu pruža stručnu pomoć u odgovarajućoj oblasti;
- 10) **revizorski postupak** (*audit process*) je skup aktivnosti u načinu vršenju revizije sistematskim pristupom;
- 11) **revizorski sistem** (*audit system*) je kombinacija jednog ili više revizorskih tijela koja sprovode postupak revizije unutar ili preko nadležnog organa;
- 12) **revizorsko tijelo** (*audit body*) je unutarašnja ili spoljna posebna jedinica organa koji sprovodi postupak revizije;
- 13) **proizvodni lanac** (*production chain*) je svaka faza, uključujući uvoz, počevši od primarne proizvodnje hrane i zaključno sa njenim skladištenjem, transportom, prodajom ili snabdijevanjem

krajnjeg potrošača, odnosno gdje je primjenjivo, uvoz, proizvodnja, obrada, skladištenje, transport, distribucija, prodaja i snabdijevanje hranom za životinje;

- 14) **hrana** je svaka supstanca ili proizvod, prerađen, djelimično prerađen ili neprerađen koji je namijenjen za ishranu ljudi ili se može očekivati da će se koristiti za ishranu ljudi, uključujući i piće, žvakaće gume i druge supstance, i vodu koja se namjenski koristi, odnosno ugrađuje u hranu tokom proizvodnje, pripreme ili obrade i koja ispunjava na kontrolnim tačkama propisane vrijednosti parametara za vodu u skladu sa posebnim propisom kojim je uređen kvalitet vode namijenjene za ljudsku potrošnju;
- 15) **poslovanje hranom** je profitabilna ili neprofitabilna djelatnost, javna ili privatna, koja se obavlja u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane;
- 16) **subjekat u poslovanju hranom** je pravno i fizičko lice ili preduzetnik koje je odgovorno za ispunjavanje propisanih zahtjeva za hranu u okviru djelatnosti koju obavlja;
- 17) **hrana za životinje** (*feed or feedingstuff*) je svaka supstanca ili proizvod, uključujući i dodatke hrani za životinje, aditive, bilo da je prerađena, djelimično prerađena ili neprerađena, a namijenjena je za peroralnu ishranu životinja;
- 18) **poslovanje hranom za životinje** (*feed business*) je profitabilna ili neprofitabilna djelatnost, javna ili privatna, koja se obavlja u proizvodnji, izradi, preradi, skladištenju, transportu ili distribuciji hrane za životinje, uključujući i proizvodnju, preradu ili skladištenje hrane na sopstvenom domaćinstvu;
- 19) **subjekat u poslovanju hranom za životinje** (*feed business operator*) je pravno i fizičko lice ili preduzetnik koje je odgovorno za ispunjavanje propisanih zahtjeva za hranu za životinje u okviru djelatnosti koju obavlja;
- 20) **prodaja na malo** (*retail*) je rukovanje hranom i/ili obrada, priprema i skladištenje na mjestu prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču, uključujući distributivne centre, djelatnosti snabdijevanja pripremljenom hranom (ketering), fabričke kantine, restorane i druge usluge snabdijevanja hranom, prodavnice, distributivne centre u supermarketima i veleprodajna mjesta (wholesale outlets);
- 21) **stavljanje na tržište** (*placing on the market*) je posjedovanje hrane ili hrane za životinje u svrhu prodaje, uključujući i ponude za prodaju ili drugi oblik prenosa uz ili bez naknade, kao i prodaju, distribuciju i drugi oblik prenosa;
- 22) **rizik** je mogućnost nastajanja štetnog uticaja na zdravlje i težina tog uticaja, koji nastupa kao posljedica te opasnosti;
- 23) **procjena rizika** (*risk assessment*) je naučno zasnovan proces koji se sastoji od četiri koraka: identifikacije opasnosti, opisa (karakterizacije) opasnosti, procjene izloženosti i opisa (karakterizacije) rizika;
- 24) **upravljanje rizikom** (*risk management*) je proces upoređivanja politike i mjera, odvojen od procjene rizika kojim se upoređuju mogućnosti postupanja u vezi sa rizikom, uz konsultacije sa zainteresovanim stranama, uzimajući u obzir i procjenu rizika i druge legitimne faktore i prema potrebi, izbor i sprovođenje odgovarajućih preventivnih i kontrolnih mjera;
- 25) **obavješćavanje o riziku** (*risk communication*) je interaktivna razmjena informacija i mišljenja tokom procesa analize rizika, u vezi sa opasnostima i rizicima, faktorima i percepciji rizika, između procjenjivača rizika, lica koja upravljaju rizikom, potrošača, subjekata u poslovanju hranom i hranom za životinje, naučnih institucija i drugih zainteresovanih strana, uključujući i tumačenje rezultata procjene rizika, na osnovu kojih se odlučuje o upravljanju rizikom;
- 26) **opasnost** (*hazard*) je biološki, hemijski ili fizički agens u hrani ili hrani za životinje ili stanje hrane ili hrane za životinje koji može da izazove štetno djelovanje na zdravlje;
- 27) **sledljivost** (*traceability*) je mogućnost praćenja hrane, hrane za životinje, životinje koja se koristi za proizvodnju hrane, sirovina ili supstanci koje su namijenjene ugrađivanju ili se očekuje da budu ugrađene u hranu ili hranu za životinje kroz sve faze proizvodnje, prerade i distribucije;
- 28) **faza proizvodnje, prerade i distribucije** (*stages of production, processing and distribution*) je svaka faza, uključujući uvoz, počevši od primarne proizvodnje hrane i zaključno sa njenim skladište-

njem, transportom, prodajom ili snabdijevanjem krajnjeg potrošača, odnosno gdje je primjenjivo, uvoz, proizvodnja, obrada, skladištenje, transport, distribucija, prodaja i snabdijevanje hranom za životinje;

- 29) **primarna proizvodnja** (*primary production*) je proizvodnja, njega ili uzgoj primarnih proizvoda uključujući žetvu, berbu, mužu i uzgoj životinja prije klanja, kao i lov, ribolov i ubiranje proizvoda (divljih plodova i biljaka) iz prirode;
- 30) **krajnji potrošač** (*final consumer*) je krajnji konzument hrane koji tu hranu ne koristi ni u jednoj fazi poslovanja hranom;
- 31) **službena kontrola** (*official control*) je svaki oblik kontrole koju sprovode nadležni organi, radi utvrđivanja usaglašenosti sa propisima o hrani i hrani za životinje, zdravlju životinja i bilja i dobrobiti životinja;
- 32) **verifikacija** (*verification*) je provjeravanje ispunjenosti propisanih zahtjeva, pregledom i razmatranjem objektivnih dokaza;
- 33) **inspekcija** (*inspection*) je kontrola hrane i hrane za životinje, zdravlja i dobrobiti životinja, kojom se potvrđuje ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o hrani i hrani za životinje, zdravlju i dobrobiti životinja;
- 34) **monitoring** je sistematsko sprovođenje niza planiranih aktivnosti i ispitivanja u cilju dobijanja opšteg pregleda stanja, sprovođenja propisa o hrani i hrani za životinje, zdravlju i dobrobiti životinja;
- 35) **nadzor** (*surveillance*) je sistematsko praćenje i kontrola jednog ili više subjekata u poslovanju hranom ili hranom za životinje i njihovih aktivnosti u vezi djelatnosti koju obavljaju;
- 36) **neusaglašenost** je neispunjavanje propisanih zahtjeva za hranu ili hranu za životinje, zdravlje i dobrobit životinja;
- 37) **uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje** je uzimanje hrane ili hrane za životinje ili bilo kojih drugih supstanci, uključujući i one iz životne sredine, koje su važne za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane ili hrane za životinje ili za zdravlje životinja, kako bi se laboratorijskim ispitivanjem potvrdila usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim propisima o hrani i hrani za životinje i zdravlju životinja;
- 38) **službeno sertifikovanje** je izdavanje u pisanoj ili elektronskoj formi sertifikata za hranu ili hranu za životinje pri izvozu kojim inspektor potvrđuje ispunjenost propisanih zahtjeva;
- 39) **službeno zadržavanje** (*official detention*) je postupak kojim granični inspektor obezbjeđuje da se hrana ili hrana za životinje ne premješta ili da se njome neovlašćeno ne raspolaze do donošenja odluke o njenoj namjeni i obuhvata skladištenje hrane ili hrane za životinje od strane subjekta u poslovanju hranom ili hranom za životinje u skladu sa uputstvima i nalogom graničnog inspektora;
- 40) **ekvivalentnost** je sposobnost različitih sistema ili mjera da se postignu isti ciljevi;
- 41) **uvoz** (*import*) je stavljanje u slobodan promet hrane ili hrane za životinje ili namjera da se hrana ili hrana za životinje stavi u slobodan promet, u skladu sa carinskim propisima;
- 42) **unošenje** (*introduction*) je uvoz pod carinskim nadzorom u skladu sa zakonom kojim su uređeni carinski postupci, kao i unos u slobodnu zonu ili slobodna skladišta;
- 43) **pregled dokumentacije** je pregled komercijalnih dokumenata i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- 44) **identifikacioni pregled** je vizuelna provjera kojom se utvrđuje da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke;
- 45) **fizički pregled** je provjera same hrane ili hrane za životinje, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o hrani;
- 46) **plan službenih kontrola** je plan o organizaciji i strukturi službenih kontrola.

Način vršenja revizije

Član 4

Revizija obuhvata kontrolu sprovođenja plana službenih kontrola, planiranih mjera i provjere efikasnosti i adekvatnosti preduzetih mjera.

Reviziju vrši jedan ili više revizora koje čine revizorski tim.

Revizija se vrši na osnovu godišnjeg plana revizije.

Revizijom se utvrđuje postojeće stanje, predlaže preduzimanje mjera, radi ispunjavanja propisanih zahtjeva i nakon izvršene revizije sačinjava se izvještaj.

Revizija se vrši na sistematski način, transparentno i nezavisno, u skladu sa Prilogom koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Stupanje na snagu

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

*U ovaj pravilnik prenešena je Odluka Komisije 2006/677/EZ od 29. avgusta 2006. o određivanju smjernica kojima se propisuju kriterijumi za sprovođenje revizije u skladu sa Uredbom (EZ) br. 882/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta o službenoj kontroli koja se sprovodi radi provjere pridržavanja propisa o hrani i hrani za životinje i pravila o zdravlju i dobrobiti životinja

Broj: 320-271/16-4

Podgorica, 29. juna 2016. godine

Ministar,

Budimir Mugoša, s.r.

PRILOG

NAČIN VRŠENJA REVIZIJE

1. Cilj¹

Cilj revizije je provjera sprovođenja službenih kontrola i ispunjenosti propisanih zahtjeva za hranu i hranu za životinje utvrđenih zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane, zdravlje i dobrobiti životinja i zdravlje bilja odnosno provjere efikasnosti i adekvatnosti preduzetih mjera za postizanje ciljeva u skladu sa planom službenih kontrola.

2. Sistem revizije

Sistemom revizije se uspostavljaju mehanizmi, radi sveobuhvatne kontrole izvršenih službenih kontrola, radi provjere ispunjenosti propisanih zahtjeva za hranu i hranu za životinje utvrđenih Zakonom o bezbjednosti hrane, kao i zdravlje i dobrobiti životinja i zdravlje bilja.

3. Postupak revizije

3.1. Način vršenja revizije obuhvata sistematski pristup u planiranju, sprovođenju i praćenju službenih kontrola kojim se obezbjeđuje da:

3.1.1. proces planiranja revizije bude transparentan i da identifikuje prioritete zasnovane na riziku;

3.1.2. program obuhvati relevantne oblasti i aktivnosti i sva lica koja vrše službene kontrole sa učestalošću koja se zasniva na procjeni rizika tokom perioda koji nije duži od pet godina;

3.1.3. postupci i evidencije budu dokumentovani, radi obezbjeđivanja sistemskog pristupa u postupku dokazivanja;

¹ Smjernice za reviziju kvaliteta Međunarodna organizacija za normatizaciju, 1. septembar 2002.godina

- 3.1.4. se sprovodi u skladu sa procedurama koje sadrže revizorski nalaz, utvrđivanje dokaza, usaglašenosti ili neusaglašenosti (prema potrebi) i pripremu nacrt izvještaja i nakon dobijanja odgovora na nacrt izvještaja pripremu i dostavljanje konačnog izvještaja revizije;
 - 3.1.5. praćenje sprovođenja preporuka iz izvještaja dokumentuje radi utvrđivanja prednosti i slabosti i obezbjeđivanja praćenja korektivnih i preventivnih radnji;
 - 3.1.6. se prati postizanje ciljeva revizije, u cilju mogućeg unapređenje;
 - 3.1.7. kada se sprovodi više revizorskih planova, obezbjeđi njihovu efikasnu koordinaciju.
- 3.2. Transparentnost u postupku revizije** obezbjeđuje se u skladu sa tabelom 1.

Tabela 1. Mjere za unaprijeđenje transparentnost postupka revizije

Aktivnosti revizorskog tima	Revidirani subjekat	Unutar Uprave	Između Uprave i drugih organa i institucija	Zainteresovane grupe
Pristup dokumentovanim postupcima	√	√	√	
Konsultacije o planiranju revizorskog programa	√	√	√	
Objavljivanje revizorskog programa	√	√	√	√
Dostavljanje revizorskog programa	√	√		
Komentari na nacrt izvještaja o reviziji	√	√		
Dostavljanje konačnog izvještaja o reviziji	√	√	√	
Objavljivanje konačnog izvještaja o reviziji	√	√	√	√
Objavljivanje rezimea konačnih izvještaja o reviziji i godišnjeg izvještaja	√	√	√	√
Objavljivanje plana djelovanja revidiranog subjekta	√	√	√	√
Objavljivanje rezultata praćenja preporuka	√	√	√	√

3.3. Nezavisnost

Radi sprečavanja uticaja na procjenu ili na konačni izvještaj revizije, revizorski tim (revizori) treba da bude nezavisan (komercijalnih, finansijskih, hijerarhijskih, političkih i drugih uticaja), nepristrasan i bez sukoba interesa u odnosu na aktivnosti koje su predmet revizije.

Kada nacrt izvještaja revizije sadrži preporuke za unaprijeđenje postojećeg načina rada, odnosno otklanjanje nepravilnosti, ili nedostataka uočenih u postupku revizije, revidirani subjekat može da odabere način za uklanjanje nepravilnosti, odnosno nedostataka.

Nakon sačinjavanja nacrta izvještaja revizije, revizorski tim dostavlja nacrt izvještaja revidiranom subjektu, radi davanja komentara.

Revidirani subjekat dostavlja komentare na nacrt izvještaja, koji će se razmotriti ili uvažiti ako za to ima osnova.

Uz komentare na nacrt izvještaja revizije revidirani subjekat dostavlja i plan aktivnosti u skladu sa datim preporukama.

3.4. Nezavisna procjena postupka revizije

Postupak revizije podliježe postupku procjene njihove efikasnosti, radi preduzimaja mjera za otklanjanje eventualnih nedostataka, odnosno propusta.

4. Sprovođenje postupka revizije vrši se u skladu sa načelima

4.1. Načela:

4.1.1. Usklađenost

Provjera usklađenosti službenih kontrola vrši se radi obezbjeđivanja da se službene kontrole vrše u skladu sa planom službenih kontrola i u skladu sa uputstvima ili smjernicama za sprovođenje službenih kontrola i to uvidom u dokumentaciju i pregledom na licu mjesta;

4.1.2. Efikasnost

Provjera efikasnosti sprovođenja službenih kontrola vrši se radi procjene ostvarenih planiranih rezultata uključujući i provjeru na licu mjesta, procjenu kvaliteta i adekvatnost sistema kontrola;

4.1.3. Adekvatnost

Provjera adekvatnosti vrši se radi procjene da li su mjere odgovarajuće ili prikladne za postizanje ciljeva službenih kontrola, a posebno ciljeva višegodišnjeg plana službenih kontrola, uključujući ocjenu adekvatnosti službenih kontrola, njihovu učestalost i primjenjene metode;

4.2. Izvještavanje

Izvještavanje o reviziji treba da sadrže zaključke koji proizilaze iz revizorskih nalaza i preporuka, i treba da su usklađeni sa planiranim aktivnostima, efikasnošću sprovođenja i adekvatnosti planiranih ciljeva (prema potrebi).

Izvještaj o reviziji treba da se zasniva na objektivnim dokazima, koji mogu biti dobijeni i analizom rezultata iz nekoliko revizija, a zaključci mogu da obuhvate i rezultate više različitih revizija.

Preporuke treba da se odnose na krajnji rezultat koji treba postići, a ne na način kojim će se korigovati nesuklađenosti.

4.3. Praćenje

Praćenje rezultata revizije zasniva se na procjeni adekvatnosti plana aktivnosti revidiranog subjekta, u odnosu:

- da li su predložene korektivne i preventivne radnje odgovarajuće za sprovođenje preporuka datih u izvještaju o reviziji i da li uključuje određivanje prioriteta na osnovu procjene rizika i vremenski rok za preduzimanje korektivnih i preventivnih radnji;
- na korektivne i preventivne radnje koje ne treba ograničiti na rješavanje specifičnih tehničkih zahtjeva već na sistem mjera (prema potrebi);
- na sprovođenje analize uzroka neusaglašenosti radi primjene korektivnih i preventivnih mjera koje će dati najbolji rezultat;
- na odobravanje plana aktivnosti.